

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

Cervera és un teló de teatre. I no ho dic pas per la presència de l'estació, de la duana i de la policia. Aquestes venerables institucions projecten sobre el poble una reserva, una fredor, una circumspecció visibles. Com en totes les poblacions de frontera, sembla flotar-hi un misteri. Sota de la cortesia, la gent dissimula la seva indiferència. Tothom va amb peus de plom, però tothom va a la seva. Tothom calla, tothom furga, tothom fa un paper diferent del que representa. Si hom no hi és a dins, no hi comprèn res. Totes les ciutats de frontera són iguals: una caixa tancada. Però a Portbou sembla haver-hi més inconsciència.

No. Cervera és un teló de teatre perquè hom ha tractat de demostrar-hi que la frontera que hi passa és realment separativa, àdhuc per a la gent del país. Entre Catalunya i el Rosselló no hi ha cap frontera real, en vista de la qual cosa hom ha creat una frontera d'escenografia: l'urbanisme ha tractat de crear una població destinada a assenyalar acusadament una diferència. Com que no hi havia res que separés, hom ha hagut de fer cases i teulats diferents. Els teulats, sobretot, són francesos, vull dir de França endins. Una mica més amunt tornen a ésser catalans, les teules tornen a ésser com les nostres teules. Però a Cervera havien d'ésser diferents.

El que ha passat amb els teulats i amb l'urbanisme de Cervera ha passat a tot el Rosselló amb la llengua. L'Estat unitari, d'una manera deliberada, hi ha accentuat la porqueria dialectal amb la intenció de crear un *patois* deslligat de la llengua del país, destinat a demostrar la corrupció de la llengua. La finalitat ha estat buidar els rossellonesos de la seva llengua materna. Si això els hagués donat més disposició per a parlar millor el francès, l'acció, fins a cert punt, es comprendria. Però a París els coneixen d'una hora lluny quan parlen francès. El seu accent produeix una hilaritat inconcebible. Així, s'ha creat una gent a la qual s'ha llevat el mitjà d'expressió real i autèntic. Ha estat una trista, antiquada, antinatural política lingüística, apta només per a fomentar la mediocritat i la despersonalització de la gent. Però les llengües, fins i tot quan arriben a determinats extrems de corrupció, són dures de morir.

Josep PLA, *Contraban*, 1954

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Si llegiu bé els dos primers paràgrafs del text proposat, us adonareu que responen a l'esquema argumentatiu «Cervera és un teló de teatre no (sols) perquè X, sinó (sobretot) perquè Y». Resumiu les tesis o idees principals que corresponen a X i a Y, dedicant no més de tres línies a cadascun dels resums. [1 punt]
- 1.2. Expliqueu concisament, tenint en compte el que diu el text però amb paraules vostres, per què Josep Pla se sent autoritzat a afirmar que «Ha estat una trista, antiquada, antinatural política lingüística, apta només per a fomentar la mediocritat i la despersonalització de la gent». [1 punt]
- 1.3. Els tres paràgrafs del text finalitzen amb oracions encapçalades per la conjunció *però*, la qual actua en tots tres casos com un connector discursiu. [1 punt]
- a) Expliqueu quina mena de connexió o relació designa cadascun d'aquests *però*.
b) Reescriuiu en el quadernet de respostes totes tres oracions, però substituint-hi el *però* per un altre connector que conservi el sentit original.
- 1.4. Per a cadascuna de les paraules següents, que en el text estan subratllades:
- venerables* *visibles* *separativa* *deliberada* *inconcebible*
- proposeu un sinònim o una locució sinonímica que s'adigui amb el seu ús en el text. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolupeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) El català, una llengua que es parla en diversos Estats.
b) *Contraban*, de Josep Pla. (Redacteu-ne un comentari personal.)

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Pareu atenció al text següent: [1 punt]

Si això els hagués donat més disposició per a parlar millor el francès, l'acció, fins a cert punt, es comprendria.

Reescriuiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest text que tenen funció a) de subjecte; b) de complement o objecte directe; c) de complement o objecte indirecte; d) de complement circumstancial o adjunt (del tipus que sigui).

3.2. Un tret estilístic propi de Josep Pla és el de fer ús d'estructures sintàctiques consistents en la coordinació o la juxtaposició de tres membres homogenis. [1 punt]

- a) Reescriuiu clarament, en el quadernet de respostes, totes les estructures del text proposat que responen a aquest tret d'estil.
- b) Indiqueu, per a cadascuna d'aquestes estructures, quina és la seva categoria sintàctica.

3.3. En el text hi trobareu subratllats els pronoms febles que tot seguit es reprenen:

no ho dic pas sembla flotar-hi no hi és a dins sembla haver-hi hi passa

Si el pronom feble es refereix a un antecedent que es pot reconèixer gràcies al text, indiqueu aquest antecedent per a cada pronom. Però si la presència del pronom feble no està determinada per la presència d'un antecedent, indiqueu que aquest és el cas. [1 punt]

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

projecten inconsciència coneixen determinats extrems

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

Hem de convenir que *Romeu i Julieta* és la tragèdia més popular de Shakespeare i, potser, una de les més populars de la història de la literatura. És clar que el fet de ser «popular» en els temps que corren, quan aquesta parauleta està tan desprestigiada, desperta certes suspicàcies o, si més no, incita sovint a una mirada condescendent.

Però, compte!, estem tan acostumats a sentir parlar d'amor d'una manera banal, que podria ser que la intensitat i l'idealisme de *Romeu i Julieta* ens moguessin a construir un escut, una protecció cínica o púdica contra l'emotivitat que pot desvetllar-nos la història dels amants desventurats.

Romeu i Julieta parla d'amor, però també parla d'odi i de mort i, encara que aquestes paraules no les usem tant, malauradament ens sonen molt i en coneixem molt bé el significat. Els dos amants ho tenen tot en contra: les famílies, l'Estat, els astres, el temps, la sort. En quatre dies recorreran tota una vida d'amor entre odi, rancor i venjança i, a la fi, s'oferiran en una immolació sublim per purificar i desterrar l'odi del cor dels Capulet i els Montagut. Una pau irònica, absurda, buida i trista. Com totes les que vénen després d'una guerra que no s'hauria d'haver començat mai. N'hi ha cap de justificable?

Romeu i Julieta són dos adolescents. Una altra oportunitat per menysprear el seu amor. Però qui s'atreveix a dir que els sentiments adolescents no tenen tanta o més intensitat i grandesa que els dels adults? Ens queda la incògnita de si aquest amor hauria resistit els embats del temps. Shakespeare prefereix descriure la mort dels amants que la mort de l'amor.

No hi ha tragèdia sense comèdia. Sovint els contraris no són més que les cares d'una mateixa moneda. Això Shakespeare ho sap molt bé; de fet, sembla que ens ho ha ensenyat ell. És per això que a *Romeu i Julieta* també hi ha rialles, hi ha sensualitat, hi ha erotisme, hi ha una alegre celebració de la vida.

Josep Maria MESTRES, programa de *Romeu i Julieta*, Companyia Teatre Lliure,
temporada 2002-2003
[presentació del director de la peça; text modificat]

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Feu un resum dels tres primers paràgrafs del text que no ocupi, en total, més de sis línies. [1 punt]
- 1.2. Expliqueu, tenint present el text proposat però també traient partit, si es dóna el cas, d'altres coneixements que pugueu tenir de *Romeu i Julieta*, en quin sentit aquesta peça teatral il·lustra la màxima «no hi ha tragèdia sense comèdia». [1 punt]
- 1.3. En el text hi podreu trobar dues oracions interrogatives. Un cop identificades, [1 punt]
- a) digueu quina resposta donaríeu a cadascuna, seguint la intenció de l'autor;
 - b) justifiqueu per què l'autor les deixa sense resposta.
- 1.4. Per a cadascuna de les paraules següents, que trobareu subratllades en els dos primers paràgrafs del text:

popular *desprestigiada* *condescendent* *banal* *púdica*

proposeu un sinònim o una expressió sinonímica que s'adigui amb el seu ús en el text. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) L'amor adolescent i l'amor adult: en què s'assemblen i en què difereixen.
- b) Característiques generals dels textos de crítica teatral, cinematogràfica, literària, etc.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Llegiu amb atenció, sisplau, el primer paràgraf del text proposat. Identifiqueu i reescriuiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest primer paràgraf a) que tenen funció de subjecte; b) que tenen funció d'atribut o predicatiu. [1 punt]

3.2. En el text hi trobareu subratllats els pronoms febles que aquí es reprenen:

ens moguessin

ens sonen molt

en coneixem

ho sap molt bé

Indiqueu, per a cadascun d'aquests pronoms, a) a quin mot o sintagma equival, tant si aquest figura en el text com si no; b) quina funció sintàctica exerceix. [1 punt]

3.3. En el text hi ha uns quants mots que porten accent diacrític. a) Indiqueu quins són (si algun es repeteix, no cal que ho feu constar); b) expliqueu per quin motiu específic porta accent cada un. [1 punt]

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

és la tragèdia

Shakespeare

condescendent

absurda

s'atreveix a

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

De seguida que l'examinador obre la porta, l'examinand de pell especialment pàl·lida entra a l'aula esquitllant-se entre el núvol d'examinands que s'embussen a la porta. Camina amb agilitat; s'asseu al primer pupitre buit que troba. Els pupitres són de fòrmica verda clara, amb les vores de fusta. A la superfície hi ha guixots fets amb bolígraf i incisions amb navalla, dues de les quals són obscenes. La fressa (que formen els grinyols de pupitres i cadires, i els comentaris) augmenta a mesura que entren més examinands; l'examinador els demana que sisplau (és un «si us plau» lent i imperatiu) s'asseguin sense fer soroll. Els examinands en fan cas fugaçment: el soroll minva durant uns segons però aviat torna a la intensitat anterior. L'examinador els dóna ara l'esquena: esborra de la pissarra algunes frases de la classe anterior, es gira (la fressa minva novament) i, quan tots són a lloc, baixa de la tarima, va cap a la porta de l'aula, la tanca, s'espolsa el guix que l'esborrador li ha deixat a les mans (gest que apaga els últims murmurs), i pronuncia dos cognoms. Dos dels examinands s'aixequen dels pupitres i hi van. A cada un li dóna un munt de plecs de fulls grapats; comencen a repartir-los. A mesura que avancen deixant un plec a cada pupitre, els alumnes forcen la vista per intentar llegir les preguntes, escrites amb lletra molt menuda, però cap no fa ni l'intent d'acostar-se al plec o aixecar discretament el primer full. No els toquen fins que, un cop repartits tots, l'examinador anuncia que poden començar. A l'uníson, gairebé cinquanta fulls ressonen a la sala. L'examinand de pell especialment pàl·lida inspira profundament, pren el seu plec, se l'acosta fins a tenir-lo just davant i, amb calma, comença a llegir. S'ha passat el cap de setmana amb els colzes a la taula, i ara que finalment l'examen ha començat se sent entre el defalliment i el desinterès. S'ha passat setmanes preparant aquest examen del qual, un cop més, depèn la continuïtat. Anys enrere hauria dit que era un examen crucial, però amb el temps ha après que tots els exàmens són crucials, fins al punt que un examen que no fos crucial no li semblaria, no seria, un autèntic examen. Acaba de llegir les cinc preguntes i respira tranquil. De les cinc, en sap quatre a la perfecció. Per tant, ja pot considerar-se aprovat, com a mínim.

Quim MONZÓ, «Estratègies, 1», *Guadalajara*, 1996

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. El text proposat es troba a l'inici d'un relat breu. Expliqueu, en no més de quatre línies, de quins recursos es val l'autor per introduir el protagonista del relat. [1 punt]
- 1.2. En el text hi trobareu quatre fragments entre parèntesis. Expliqueu quina funció discursiva tenen, aquests parèntesis, i indiqueu si fóra possible substituir-los, en el text, per algun altre signe de puntuació. [1 punt]
- 1.3. Cap de les oracions següents no té subjecte explícit, però és possible assignar-ne un a cadascuna, d'acord amb els antecedents que proporciona el text. Feu-ho: [1 punt]

Camina amb agilitat
A cada un li dóna un munt de plecs de fulls grapats
A mesura que avancen
No els toquen fins que
Per tant, ja pot considerar-se aprovat

- 1.4. Per a cadascuna de les formes verbals següents, que trobareu subratllades en el text, proposeu un sinònim que pugui substituir-la-hi: [1 punt]

augmenta *demana* *minva* *apaga* *anuncia* *acosta*

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) La meua experiència com a examinand: aspectes positius i negatius.
b) Característiques generals dels textos descriptius.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Pareu atenció al text següent:

A l'uníson, gairebé cinquanta fulls ressonen a la sala. L'examinand de pell especialment pàl·lida inspira profundament, pren el seu plec, se l'acosta fins a tenir-lo just davant i, amb calma, comença a llegir. S'ha passat el cap de setmana amb els colzes a la taula.

Identifiqueu i reescriuiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest text a) que tenen funció de subjecte; b) que tenen funció de complement o objecte directe. [1 punt]

3.2. Els fragments següents contenen un *que* subratllat que introdueix una oració subordinada:

*De seguida que l'examinador obre la porta
entre el núvol d'examinands que s'embussen a la porta
s'espolsa el guix que l'esborrador li ha deixat a les mans
amb el temps ha après que tots els exàmens són crucials*

- a) Indiqueu, per a cada cas, de quin tipus d'oració subordinada es tracta i quina categoria gramatical té el *que* corresponent.
- b) Indiqueu, quan sigui el cas, quina altra funció sintàctica exerceix el *que* dins l'oració que introdueix.

[1 punt]

3.3. Tenint present quins són, en el text proposat, els contextos en què apareixen els pronoms febles que tot seguit es reprenen subratllats:

en fan cas els dóna ara l'esquena hi van repartir-los no li semblaria

indiqueu, per a cada pronom, a) a quin antecedent es refereix; b) quina funció sintàctica exerceix.

[1 punt]

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

examinand guixxots incisions fugacçment toquen

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

NEOLIBERALISME D'ALT RISC

El desastre, de magnituds encara incalculables, que ha significat el naufragi del *Prestige* ha posat en evidència que la major part dels riscos sota els quals vivim són conseqüència directa de la mateixa activitat de la nostra societat. L'ús compulsiu dels recursos naturals, el consum sense límit d'energia, la percepció del medi natural com un element més dels sistemes productius, són algunes de les causes principals que han provocat la catàstrofe que avui ha afectat de ple les costes atlàntiques gallegues i el mar Cantàbric. Cada cop és més evident que darrere de les grans catàstrofes hi ha vinculada de manera més o menys directa l'acció humana. Un altre exemple —al qual estem habituats al nostre litoral— és el de les inundacions periòdiques de zones urbanes. Gairebé sempre n'és la causa principal una mala gestió del sòl, que no té en compte els espais naturals reservats a les avingudes estacionals de l'aigua.

La societat occidental ha optat per un sistema basat en el «progrés» permanent. Aquest creixement constant i sense límits comporta, si no s'estructura i es planifica racionalment, un increment del perill. Tal com han descrit alguns teòrics, aquesta és l'anomenada «societat del risc». Precisament, l'Institut d'Estudis de la Seguretat (IDES) ha presentat recentment l'*Informe 2002 del risc*, que recull i analitza, a través del treball de diversos experts, els riscos sobre alguns aspectes econòmics i socials actuals. Alhora, el document també proposa mesures per a evitar-los. L'objectiu d'un estudi com aquest no és crear alarmes socials, sinó esdevenir una eina que racionalitzi un model de creixement que sovint deixa el mercat lliure com a únic element regulador dels sistemes productius.

Cada dia més, aquests riscos posaran en evidència un sistema socioeconòmic en què el creixement per si mateix s'ha convertit en objectiu únic. Un model, com destaca l'estudi de l'IDES, que només analitza els factors productius com a elements creadors de riquesa, sense tenir en compte que «tan important pot ser la producció i distribució de béns com la producció i distribució de mals». A Galícia en tenim un exemple no gens llunyà. Però aquesta «distribució de mals» de vegades no és tan evident ni mediàtica com el naufragi d'un petrolier o qualsevol altre desastre ambiental. Així, per exemple, l'increment de la precarització en el treball, la desocupació o la desorientació davant dels canvis tecnològics, configuren una societat amb un seguit de problemes que tendeixen a carregar sobre el treballador la major part d'elements de risc. [...]

La societat en què vivim planteja nous riscos i hem de disposar de les eines necessàries per a afrontar-los i evitar-los. Aquesta exigència contrasta amb les polítiques habituals del neoliberalisme, que, en els últims anys, des de la caiguda del bloc soviètic, s'han erigit com a línia única de gestió política. [...] Així, els estats europeus han anat buidant de contingut el paper de les administracions públiques amb processos de liberalitzacions massives, que han afavorit el distanciament entre els ciutadans i els centres de gestió. Una distància que ha afeblit el control democràtic propi de les societats del benestar. Continuar amb un model socioeconòmic desbocat no fa sinó convertir el que avui són riscos en veritables problemes insalvables. L'única recepta possible és una anàlisi acurada de la realitat i una política de previsió que case el progrés i la racionalitat: la sostenibilitat.

El Temps, 24-30 de desembre de 2002, editorial (adaptat)

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Feu un resum del text que consisteixi a exposar les idees bàsiques dels seus quatre paràgrafs en no més de dues línies per a cadascun. [1,5 punts]
- 1.2. En el primer paràgraf hi ha subratllades les locucions *ha posat en evidència* i *té en compte*. Proposeu, per a cadascuna, una forma verbal sinònima. [0,5 punts]
- 1.3. En el text hi ha subratllats els noms següents: *naufragi*, *consum*, *element*, *increment*, *eina*, *exemple*, *distància*. Per a cadascun d'aquests noms, trobeu-ne un altre que pugui substituir-lo en el text, d'entre els següents: *instrument*, *exponent*, *enfonsament*, *emprament*, *component*, *augment*, *allunyament*. [1 punt]
- 1.4. Les expressions següents figuren entre cometes en el text: a) «progrés»; b) «societat del risc»; c) «tan important pot ser la producció i distribució de béns com la producció i distribució de mals»; d) «distribució de mals». Tenint en compte el context en què apareixen, expliqueu, per a cadascuna de les expressions considerades, quina funció hi exerceixen les cometes. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Els perills de la societat del risc. (Elaboreu un text informatiu que prengui en consideració, a manera d'exemple, alguns esdeveniments recents que conegueu bé i que s'adiguin amb el títol proposat.)
- b) Característiques principals dels editorials i articles d'opinió.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Pareu atenció al text següent:

Alhora, el document també proposa mesures per a evitar-los. L'objectiu d'un estudi com aquest no és crear alarmes socials, sinó esdevenir una eina que racionalitzi un model de creixement que sovint deixa el mercat lliure com a únic regulador dels sistemes productius.

Identifiqueu i reescriuiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest text que tenen funció a) de complement o objecte directe; b) de complement circumstancial (del tipus que sigui). [1 punt]

3.2. En els següents fragments hi ha subratllades seqüències iniciades amb *com*:

sovint deixa el mercat lliure com a únic regulador dels sistemes productius
Un model, com destaca l'estudi de l'IDES, que només analitza
tan important pot ser la producció i distribució de béns com la producció i distribució de mals

Digueu quina funció sintàctica té cadascuna de les seqüències subratllades.

[1 punt]

3.3. En el primer paràgraf del text proposat hi trobareu cinc oracions subordinades encapçalades pel mot *que*. a) Reescriuiu senceres, en el quadernet de respostes, cadascuna d'aquestes oracions; b) Indiqueu, per a cadascuna, de quin tipus d'oració subordinada es tracta. [1 punt]

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

exemple

tendeixen

experts

zones

analitza